

Andrzej Buko

Kleczanów, gm. Lipnik, woj.
tarnobrzeskie, AZP 88-72 lub 89-72

Informator Archeologiczny : badania 24, 78-79

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

drewniano-kamienno-ziemne oraz cztery fazy napraw lub reperacji. Konstrukcja ta przestała funkcjonować w XII lub XIII w.

Materiały znajdują się w Kaliskim Stanowisku Archeologicznym IHKM PAN w Kaliszu.
Przewiduje się kontynuację badań.

**Kalisz-Stare Miasto osada
i cmentarzysko AZP 66-38/?**

Polska Akademia Nauk Instytut Historii Kultury Materialnej Kaliskie Stanowisko Archeologiczne Wojewódzki Konserwator Zabytków Archeologicznych w Kaliszu

Badania prowadzili: dr Tadeusz Baranowski, mgr Leszek Gajewski, mgr Adam Kędziński, mgr Dariusz Wyczółkowski, mgr Grzegorz Teske, mgr Janusz Tomala. Pierwszy sezon badań. Osada i cmentarzysko wczesnośredniowieczne, ślady osadnictwa kultury lużyckiej i/lub kultury grobów kloszowych z wczesnej epoki żelaza.

Badania miały na celu wstępne rozpoznanie nawarstwień kulturowych odkrytego w 1989 r. stanowiska w południowej części Starego Miasta w Kaliszu, u wylotu ulicy Bolesława Pobożnego, przypuszczalnie w sąsiedztwie kościoła (dotąd niezlokalizowanego). Intensywna uprawa terenu łagodnego wzniesienia na skraju terasy zalewowej dawnej doliny Prosną wydobyla na wierzch liczne kości ludzkie, a także drobne zabytki wczesnośredniowieczne — XI-XIII w. (głównie fragmenty naczyń glinianych).

Stanowisko leży w strefie „kościelno-cmentarnej” wczesnośredniowiecznego Kalisza — około 1000 m na południowo-wschód od kościoła św. Gotarda na Rypinku, około 500 m na północno-zachód od kościoła św. Wojciecha na Zawodziu, a 250-300 m na północ od tak zwanej Kolegiaty św. Pawła („kościół A i B”) oraz związanego z tym obiektem wielowarstwowego, rzędownego cmentarza na terenie grodziska na Zawodziu.

W części południowo-zachodniej stanowiska, na fałdzie terenowej, za podmokłym obniżeniem, znaleziono w 1988 r. w wykopie instalacyjnym romańskie ciosy z piaskowca, grudki zaprawy wapienno-piaskowej i cegły gotyckie, być może użyte wtórnie, a pochodzące zapewne z rozbiórki murów romańskich i/lub budowli gotyckiej na grodzisku.

Prace w 1990 r. prowadzone były w obrębie dwóch wykopów o powierzchni 25 m² każdy, w przywierzchołkowej części wzniesienia, na stoku ekspozycji południowej, w miejscu największego zagęszczenia znalezisk powierzchniowych. Nie odkryto bruków ani murów kamiennych, jedynie obiekty o charakterze gospodarczym wczesnośredniowiecznej osady zapewne typu wiejskiego, a także cztery uszkodzone groby w układzie rzędownym cmentarzyska szkieletowego. Natrafiono również na ślady osadnictwa halsztacko-lateńskiego (?).

Jamy grobowe w dwóch przypadkach miały kształt prostokąta, w jednym grobie stwierdzono ślady trumny drewnianej oraz gwoździe żelazne. Zmarli leżeli wyprostowani, na wznak, z głowami na południowo-zachód. Nie znaleziono przedmiotów ruchomych z wyposażenia pochówków. Ujawniono też przemieszane kości kilkudziesięciu szkieletów ludzkich, zniszczonych przez wkopy oraz intensywną orkę.

Materiały i dokumentacja w Kaliskim Stanowisku Archeologicznym IHKM PAN w Kaliszu.
Badania nie będą kontynuowane.

**Kleczanów, gm. Lipnik woj.
tarnobrzeskie AZP 88-72 lub
89-72/—**

Polska Akademia Nauk Instytut Historii Kultury Materialnej w Warszawie

Badania prowadził dr Andrzej Buko. Finansowali: IHKM PAN i Urząd Miasta w Sandomierzu. Drugi sezon badań. Wczesnośredniowieczny zespół osadniczy (IX-XIII w.) oraz relikty osadnictwa pradziejowego.

Badania realizowano przy kościele parafialnym (stan I) oraz w ogrodzie przy starej plebanii (stan II).

Na stanowisku I otworzono działkę o wymiarach 2,60 x 3,00 m, przylegającą od strony zachodniej do eksplorowanego w roku ubiegłym rowu sondażowego RSII. Lokalizacja ta gwarantowała zbadanie odkrytej w roku ubiegłym wczesnośredniowiecznej ziemianki. W trakcie eksploracji natrafiono na XVIII-wieczną piwniczkę, w której zidentyfikowano liczne ułamki naczyń szklanych i ceramicznych. Udokumentowano 6 dalszych pochówków należących do rzędownego cmentarzyska badanego w roku bieżącym. Poniżej warstw cmentarzyskowych odsłonięto wewnątrz obiektu mieszkalnego zagłębionego ok. 50 cm w całość lessowy. Udokumentowano dwa poziomy użytkowania obiektu (w tym 2 paleniska) oraz stwierdzono, iż naziemna część budynku miała ściany w konstrukcji słupowej. Czas użytkowania relikwów budynku określono za pomocą ceramiki znajdującej w jego wypełnisku, na 2 połowę wieku IX. Opisany obiekt, ze względu na usytuowanie, przebadany został częściowo.

Na stan. II (ogród) usytuowano rów sondażowy RSIII o wymiarach 6 x 1 m. Stwierdzono w nim obecność 5 obiektów: 2 pradziejowych (wczesna epoka brązu?) — w postaci silnie zniszczonych przydennych partii jam oraz 3 wczesnośredniowiecznych: dużej jamy o średnicy ponad 2 m, rowu oraz zalegającej poniżej niego ziemianki (?). Obiekty te, datowane wstępnie na wiek IX i XI (?) — w przypadku rowu, przebadane zostały częściowo. Ich pełne odsonowanie i eksplorację przewiduje się w 1991 r.

Materiały z badań zdeponowane są w IHKM PAN w Warszawie.

Kleczańów, gm. Lipnik woj. tarnobrzesckie St 6 AZP 88-72 lub 89-72/—

Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków w Tarnobrzegu i Muzeum Okręgowe w Sandomierzu

Badania prowadzili mgr mgr Jolanta i Józef Ściborowie i Marek Florek (autor sprawozdania). Finansowało Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków w Tarnobrzegu. Pierwszy sezon badań. Wczesnośredniowieczne ciałopalne cmentarzysko kurhanowe.

Cmentarzysko zostało zlokalizowane wiosną 1990 r. w trakcie badań AZP. Wcześniej nie było znane badaczom Sandomierszczyzny, mimo istniejącej na jego temat wzmianki w „Dekadzie Sandomierskiej” ks. J. Wiśniewskiego (Radom 1915).

Stanowisko znajduje się na kulminacji grzbietu wysoczyznowego, w niewielkim lasku na skraju wsi Kleczańów, przy drodze Sandomierz — Opatów. Cmentarzysko liczy ponad 30 kopców o różnych wymiarach, usytuowanych w kilku grupach — rzędach. Największe kopce mają ponad 12 m średnicy i 1,5 m wysokości. Jest to największe i najlepiej zachowane cmentarzysko kurhanowe z terenów Sandomierszczyzny.

Badaniami wykopaliskowymi objęto jeden kopiec, położony na północno-zachodnim skraju stanowiska, stosunkowo izolowany od innych. Zachowana wysokość kopca wynosiła ok. 0,8-1,0 m przy średnicy ok. 10 m. Nasyp kopca zbudowany był z humusu i lessu calcowego zebranego z jego bezpośredniego sąsiedztwa, przede wszystkim od strony południowo-wschodniej kopca. W warstwie próchnicy wytworzonej na pierwotnej powierzchni kurhanu oraz bezpośrednio pod nią wystąpiły bardzo drobne fragmenty przepalonych kości, okruchy węgla drzewnego, ułamki ceramiki pochodzące być może z 2 naczyń, nóż żelazny, płaski owalny kamień (płaskowiec) ze śladami szlifowania oraz kilkanaście różnej wielkości nieobrobionych kamieni. Przeważająca większość w.w. przedmiotów koncentrowała się w dolnych partiach i u podnóża pierwotnego nasypu, od strony wschodniej kopca. Ceramikę znalezioną w kopcu należy datować na VIII lub 1 poł. IX w.

Przebadany kopiec należy interpretować jako wczesnośredniowieczny (VIII-IX w.), z ciałopalnym pochówkiem nakurhanowym.

Materiały i dokumentację złożono w Muzeum Okręgowym w Sandomierzu.

Badania będą kontynuowane.

Kraków — Nowa Huta — Wyciąże St. 5 patrz neolit

Kraków — Stare Miasto patrz późne średniowiecze

Kraków — Stare Miasto Kościół św. Wojciecha AZP 102-56/—

Muzeum Archeologiczne w Krakowie.

Badania prowadziła mgr Teresa Radwańska. Finansowało Muzeum. Wczesne średniowiecze i średniowiecze.

W związku z remontem i konserwacją kościoła skontrolowano w 1990 r. mały wykop budowlany usytuowany w barokowej kaplicy przylegającej do romańskiego prezbiterium od strony południowej.

Wykop odsłonił ciosowe lico romańskiego prezbiterium wraz z jego odsadzką fundamentową, ponadto wschodni fundament kaplicy. Stopy murów ani calca nie osiągnięto ze względu na znaczne zwężenie wykopu w jego dolnej części.

Warstwy kulturowe w dolnej części wykopu zawierały ruchome materiały średniowieczne (np. ułamki dachówek, cegieł, naczyń), ponadto poziomy użytkowe. Wśród tych ostatnich zwracają uwagę wyliczając od dołu ku górze: posadzka z cegieł (wymiar cegły 24,7 x 12,3 x 9 cm) i nadelgta warstwa płytek ceramicznych z resztkami polewy (wymiar płytki 20 x 20 x 5 cm), warstwa przepalanej gliny, a wyżej wyrównawcza warstwa żółtego piasku. Warstwy te zostały przecięte przez wschodni mur stanowiący fundament barokowej kaplicy. Warstwy wiążąc trzeba z wnętrzem jakiegoś pomieszczenia gotyckiego, zapewne zakrystii. Odkopane w br. posadzki i warstwy wyraźnie nawiązują wysokościowo do kolejnych poziomów i stopni prezbiterium z czasów średniowiecza odkrytych podczas badań w 1962 r. (por. K. Radwański, Kraków przedlokacyjny, 1975, ryc. 63).